

Montessori i Norrtälje
anne-marie.utterstrom@montessorisverige.se

2022-12-20

1 (21)

Dnr. 2022:6918

Beslut

---

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Montessoriskolan Gustafslund i Norrtälje kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Montessoriskolan Gustafslund avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetsätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men lämnar framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Montessoriskolan Gustafslund i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn gör en fördjupad analys av skolans resultat och utgår från slutsatserna för att ta beslut om träffsäkra förbättringsåtgärder.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar skolans utveckling, elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn säkerställer att all undervisning på skolan är strukturerad.

Trygghet och studiero

Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att det finns ett gemensamt förhållningssätt kring arbetet med studiero.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ger samtliga lärare förutsättningar att samverka i syfte att kvalitetssäkra sina betyg och bedömningar.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **26 januari 2024** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas. Redovisningen skickas via e-post, till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 23069 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2022:6918) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning,

Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömning

Rektorn på Montessoriskolan Gustafslund leder och styr i flera delar skolans utveckling.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att rektorn följer upp skolenhetens resultat, värdegrundsuppdraget, undervisningens genomförande och lärares förutsättningar samt använder det som en grund för analys, även om analysen är något begränsad. Rektorn fattar beslut om utvecklingsåtgärder och resursfördelning. Rektorn har fokus på kunskaps- och värdegrundsuppdraget men den pedagogiska ledningen och organisationen är inte tillräcklig. Det finns inte heller ett strategiskt jämställhetsarbete som säkerställer att alla elever oavsett könstillhörighet ges samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Motivering

Rektorn gör uppföljningar och fattar beslut om utvecklingsåtgärder, men analysen av resultaten är något begränsad

Granskningen visar att rektorn gör uppföljningar av skolenhetens resultat, värdegrundsuppdraget, undervisningens genomförande och lärares förutsättningar och rektorn fattar därefter beslut om utvecklingsåtgärder. Dock är analysen av resultaten något begränsad. I intervju med rektorn uppges exempelvis att rektorn följer upp resultat som rör måluppfyllelse, trygghet, studiero, närvaro samt att uppföljningen görs med hjälp av betyg, nationella prov, diagnostiska läs- och skrivtest, enkäter och olika slags samtal. Även undervisningens genomförande och lärares förutsättningar följs upp genom att rektorn för dialog med lärare, tar del av dokumentation från möten samt närvarar i klassrummen och observerar lärarnas

arbete. Utöver det sker uppföljning även vid utvärderingsdagar, vid mittermiansavstämningar samt vid elevhälsans regelbundna möten. Enligt rektorn ger det en bra helhetsbild inför resursfördelningen som sker övergripande en gång per år samt löpande under året. Rektorn fattar beslut om utvecklingsåtgärder utifrån de behov som identifieras i den analys som görs, exempelvis identifierades att elever behövde ökade kunskaper i svenska. Rektorn beslutade att insatser skulle göras direkt i undervisningen och att lärarna skulle ta del av forskning för hur läsförståelsen utvecklas.

Av granskningen framgår vidare att rektorn i sitt analysarbete gör jämförelser mellan olika gruppers resultat samt sätter dessa i relation till undervisningens genomförande. I den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av samt i intervju med lärare och rektorn uppges exempelvis att det görs jämförelser mellan ämnen, årskurser, kön samt relationen mellan nationella prov och betyg. Rektorn med hjälp av lärarna söker förklaringar till eventuella skillnader och mönster i resultaten. Detta görs bland annat genom att lärarna analyserar resultaten med hjälp av underlag de får från rektorn samt presenterar möjliga förklaringar och lösningar för rektorn som i sin tur ställer följdfrågor. Tillsammans med skolans ledningsgrupp tittar rektorn även på lärarnas analys och sätter den i relation till vad som gjorts tidigare år. Dock framkommer att det inte sker några djupare analyser av varför skolans måluppfyllelse ökat stadigt under de senaste åren trots hög andel obehöriga lärare och låga resultat kring sådant som rör trygghet och studiero. Rektorn har även identifierat att allt fler elever har neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och att skolfrånvaron ökar, dock framgår det av granskningen att det inte skett någon djupare analys kring de resultaten. I intervju med rektor uppges att elevhälsan har en aktiv roll i skolans arbete med att analysera resultat samt fördela resurser. Dock framkommer i intervju med elevhälsan att det finns önskemål om att få vara med i analysarbetet i högre utsträckning då det skulle gynna det långsiktiga och förebyggande arbetet.

Eftersom rektorn saknar en djupgående analys av skolans resultat bedömer Skolinspektionen att ett sådant arbete behöver utvecklas. Detta beskrivs vidare under "Identifierat utvecklingsområde".

Skolans jämställdhetsarbete saknar tydlig ledning och styrning

Granskningen visar att rektorn i begränsad utsträckning leder ett strategiskt jämställdhetsarbete som säkerställer att alla elever oavsett könstillhörighet ges samma förutsättningar att lära och utvecklas. Dock framkommer i intervjuer med såväl rektor som lärare och elevhälsan att det på skolan förs samtal om att det ska finnas ett jämställdhetsarbete samt att det sker en del inslag som kan kopplas till

jämställdhetsområdet. Exempelvis så sker uppföljning och analys av flickors respektive pojkars resultat och det förs diskussioner om hur undervisningen kan anpassas så att den gynnar flickor och pojkar lika mycket. Vidare så ser lärare över val av litteratur i ämnet svenska och skolans tidigare kurator har gjort insatser i klasserna med fokus på HBTQ-frågor. Genom intervjuerna framkommer dock att det saknas en tydlig ledning och styrning från rektorn kring hur arbetet ska gå till. Av intervjuer med elever framgår att det arbete som görs inte är tillräckligt. Elever uppger exempelvis att deras uppfattning är att lärarna knappt alls lyfter jämställdhetsfrågor och att vissa elever efterfrågar det eftersom deras bild är att det inte råder jämställdhet på skolan, vilket de anser är ett problem. Även i intervjun med elevhälsan framgår att det efterfrågas ökat fokus och mer diskussioner kring jämställdhet och normer.

Rektorn har fokus på kunskaps- och värdegrundsuppdraget, men den pedagogiska ledningen och organisationen är inte tillräcklig

Granskningen visar att rektorn leder det pedagogiska arbetet med ett fokus på kunskaps- och värdegrundsuppdraget samt till viss del skapar förutsättningar för kollegialt lärande och samverkan. I såväl dokumentation som i intervjuer med lärare så uppges att det pågår ett kollegialt lärande på skolan och att detta även ger avtryck i undervisningen. Exempelvis så berättas om hur en satsning på läsning har bidragit till att lärarna använder andra slags metoder i klassrummet i syfte att öka elevernas läsförmåga samt att eleverna även gör vissa gemensamma aktiviteter inom ramen för lässatsningen. Det framkommer även att det finns ett samarbete mellan elevhälsan och lärarna och att det möjliggörs bland annat genom att representanter ur elevhälsan stöttar lärare i arbetet med kartläggningar eller att de ansvarar över vissa förbättringsinsatser. Exempelvis driver en representant ur elevhälsan ett arbete som heter "frisk och risk" som handlar om att utveckla undervisningen samt förbättra studieron.

I intervjuer med lärare samt genom den inlämnade dokumentationen framgår att det finns möjligheter till kollegiala samarbeten lärare emellan genom exempelvis arbetslagen samt olika möten och forum som rektorn lagt in i kalendariet. Dock uppges i intervjuer med lärare, rektorn och elevhälsan att dessa samarbeten inte är tillräckliga utan att det även skulle behöva komma till stånd ett samarbete eller en samverkan mellan de olika stadierna. Det i syfte att lära av varandra och dela kollegiala kunskaper och erfarenheter exempelvis kring sådant som rör undervisning, trygghet och studiero. Det framgår vidare att samtliga lärare inte har tillräckliga förutsättningar att samverka kring frågor som rör betyg och bedömning.

Vidare framgår av granskningen att det på skolan finns utarbetade arbetsätt och rutiner, men att dessa inte efterföljs i tillräckligt hög grad. Exempelvis finns handlingsplaner formulerade för hur arbetet med studiero ska se ut i de olika klasserna och det finns överenskommelser kring hur arbetet med lektionsstruktur ska se ut. Dock framkommer genom Skolinspektionens lektionsobservationer, samt via intervjuer med elever och rektorn, att arbetsätt och rutiner tillämpas olika i klassrummen något som i sin tur påverkar såväl undervisningskvalitet som trygghet och studiero.

Det framgår även av granskningen att det finns rutiner och former för att introducera nyanställda samt stötta obehöriga lärare i arbetet med planering och genomförande. I intervju med rektorn och lärare uppges exempelvis att detta görs genom att arbetslagen introducerar och stöttar nyanställda samt att rektorn för enskilda samtal och följer upp hur arbetet för den nyanställda fungerar. Även stödet till obehöriga lärare sker i huvudsak i arbetslagen genom det löpande arbetet och följs upp genom att rektor har samtal med lärarna. I intervju med lärare och rektorn berättas även om att det finns en förstelärare på skolan som har i uppdrag att driva ett arbete kring skolans pedagogiska inriktning, men att arbetet har avstannat efter pandemin.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn gör en fördjupad analys av skolans resultat och utgår från slutsatserna för att ta beslut om träffsäkra förbättringsåtgärder.

Granskningen visar att rektorns analyser är något begränsade vilket leder till svårigheter med att ringa in bakomliggande orsaker samt ta beslut om träffsäkra förbättringsinsatser. Exempelvis så framkommer att det inte sker några djupare analyser av varför skolans måluppfyllelse ökat stadigt under de senaste åren trots hög andel obehöriga lärare och låga resultat kring sådant som rör trygghet och studiero eller att skolfrånvaron ökar och att allt fler elever har neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn fördjupar sin analys samt strävar efter att den ska baseras på en bred uppföljning av skolenhetens resultat, värdegrundsuppdraget, undervisningens genomförande och lärares förutsättningar. I analysen av resultaten kan rektorn med fördel involvera lärare och även elevhälsan. Rektorn kan även låta elever delta genom exempelvis fokusgrupper där olika resultat diskuteras i relation till undervisningens genomförande och förutsättningar.

Analysen ska syfta till att identifiera skillnader, mönster och variationer mellan olika elevgrupper och/eller ämnen samt söka bakomliggande förklaringar eller orsaker till resultaten i relation till undervisningens kvalitet, genomförande och förutsättningar. Utifrån en tydlig orsaksanalys kan rektorn sedan ta beslut om mer träffsäkra insatser. Rektorn kan till exempel ställa sig kritiska frågor som möjliggör att rektorn får syn på hur undervisningen behöver utvecklas för att den på ett bättre sätt ska kunna ge eleverna möjligheter att utveckla förmågor inom ett område eller ämne.

Utifrån en orsaksanalys kan rektorn finna trovärdiga bakomliggande förklaringar till varför det exempelvis är hög måluppfyllelse trots bristande studiero, eller varför det finns problem i undervisningens genomförande. Frågor som rektorn i sin analys kan ställa är till exempel: Är den undervisning som skolan ger anpassad så att eleverna når så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar? Har lärare den kompetens som krävs för att de ska kunna utföra sitt uppdrag fullt ut? Är det tydligt för lärare och övrig personal vilket arbets- och förhållningssätt som gäller på skolan? Råder samsyn kring undervisning och pedagogik? Används de personella resurserna optimalt utifrån elevers och lärares behov? På så vis kan rektorn bedöma om hela syftet med utbildningen uppfylls och utveckla skolenhetens måluppfyllelse med träffsäkra förbättringsåtgärder. Som ett stöd i arbetet med det som Skolinspektionen rekommenderar kan rektorn med fördel ta hjälp av Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionens bedömning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att undervisningen till viss del är varierad och strukturerad samt att ett aktivt lärarstöd ges i varierande grad.

Undervisningen rymmer i huvudsak inslag och anpassningar som förmedlar höga förväntningar samt stärker elevernas motivation, stimulans och självkänsla. Elever ges

i varierad grad möjlighet till reflektion samt delaktighet i planering och utvärdering av undervisningen.

Motivering

Undervisningen varierar i grad av variation, struktur och aktivt lärarstöd

Granskningen visar att undervisningen till viss del är varierad och strukturerad, samt att ett aktivt lärarstöd ges i varierande grad. Av såväl lektionsobservationer som intervjuer med lärare och elever framkommer att lärarna på olika vis varierar uppgifter och aktiviteter på lektionerna. Det görs exempelvis genom att teoretiska och praktiska moment varvas samt att eleverna får arbeta enskilt, i par, i grupp eller i helklass i olika typer av lärarledda aktiviteter. Variationen skapas även genom att eleverna får arbeta digitalt och analogt samt att lärarna strukturerar upp lektionstiden i mindre arbetspass genom att olika moment varvas under en och samma lektion. Dock framgår av lektionsobservationerna att det ser olika ut hur denna variation tillämpas samt hur väl den faller ut då det förekom moment under lektioner som blev för långa eller för enformiga vilket medförde att eleverna tappade intresse, uppmärksamhet eller ork.

Vidare visar granskningen att lärare ger eleverna ett aktivt lärarstöd så att de förstår vad som ska göras, kommer igång med sitt skolarbete och bibehåller sitt engagemang. Detta sker exempelvis genom de genomgångar som lärarna har med eleverna där läraren förklarar vad de ska göra under lektionen och dels genom att läraren cirkulerar runt i klassrummet för att lyssna in, sätta igång, stötta, motivera och guida eleverna vidare i arbetsuppgiften eller i aktiviteten. Av lektionsobservationerna framgår att även graden av lärarstöd varierar, vilket bland annat tar sig uttryck i hur rörlig läraren är i rummet samt på vilket vis läraren kommunicerar med eleverna. Under lektionsobservationerna blir detta exempelvis påtagligt under de lektioner där ljudnivån är hög och eleverna går in och ut i klassrummet.

Granskningen visar även att det till viss del bedrivs en strukturerad undervisning där lektionerna startar med en inledning där läraren går igenom och presenterar vad lektionen ska handla om, vad som ska göras och vad syftet med lektionen eller olika moment är. Dock framkommer av lektionsobservationer att det finns skillnader i hur strukturerad undervisningen är då vissa lektioner har en mer välfungerade struktur än andra. Exempelvis inleds vissa lektioner med tydliga inledningar där information om lektionens upplägg, syfte, mål, moment och metoder kommuniceras till eleverna i tal i text, bild och handling. Andra lektioner har en mindre tydlig inledning där informationen främst ges muntligt eller i kombination med att lektionens start och stopptid står på tavlan. Under lektionerna med mindre tydlig inledning förekommer att

elever uttrycker att de inte vet vad som ska göras, att de blir sittandes passiva, gör annat än det som förväntas eller uttrycker att de inte förstår.

Av såväl lektionsobservationer som intervjuer med lärare och elever framkommer även att lektionerna i huvudsak saknas sammanfattande avslut med möjlighet till reflektion där eleverna exempelvis får tycka till om lektionen eller tänka kring sin egen insats eller sitt eget lärande. Elever berättar i intervju att de under vissa lektioner ges möjlighet till reflektion samt får föra fram sina åsikter men att de flesta lektioner vanligtvis avslutas med att de plockar ihop och därefter lämnar klassrummet, något som även skedde under lektionsobservationerna. Eleverna uppger även att det förekommer att lektionen slutar med att det blir mycket livligt, hög ljudnivå och vad eleverna beskriver som kaos. I dokumentationen som Skolinspektionen tagit del av samt i intervjuer med lärare, elevhälsa och rektor så beskrivs att det finns ett pågående utvecklingsarbete på skolan som handlar om att förbättra lektionsstrukturen. Dock framkommer av granskningen att det som är överenskommet inom ramen för detta arbete efterlevs eller tillämpas i varierande grad.

Eftersom undervisningen till viss del saknar tillräcklig struktur bedömer Skolinspektionen att ett sådant arbete behöver utvecklas. Detta beskrivs vidare under "Identifierat utvecklingsområde".

Undervisningen är i huvudsak anpassad till aktuell elevgrupp med stimulans och höga förväntningar vilket stärker elevernas motivation, men det finns situationer där det motsatta sker

Granskningen visar att undervisningen i huvudsak innehåller naturliga inslag och anpassningar som förmedlar höga förväntningar samt stärker elevernas motivation, stimulans och självkänsla, men det förekommer även inslag som har motsatt effekt. Av intervjuer med lärare och elever framgår att motivation och stimulans bland annat skapas genom att lärarna formar lärtillfällen där eleverna ska känna att de klarar av och lyckas med det som förväntas. Både lärare och elever beskriver vidare att det handlar om att lägga undervisningen på rätt nivå och utmana lagom mycket utifrån den kunskap läraren har om eleven. Lärarna gör även olika anpassningar för att träffa rätt, exempelvis får eleverna olika material, olika hjälpmedel samt möjlighet att utföra aktiviteter på lite olika sätt och på olika platser i skolan beroende på varje elevs behov eller förutsättningar. Ytterligare en strategi som används är att lärare lyssnar in eleverna och fånga upp vad som intresserar var och en och vad som gör att undervisningen blir givande, stimulerande och utmanande för varje enskild elev. Lärarna uppger även att det handlar mycket om att verkligen se varje elev, tro att alla

elever kan och vill lyckas i sitt skolarbete och att det relationsskapande arbetet med eleverna är betydelsefullt för att lyckas med det. Av såväl lektionsobservationer som i intervjuer med elever och lärare framgår även att lärare motiverar eleverna, stärker deras självförtroende och lust att lära genom att de sätter ord på och synliggör elevernas prestationer eller lärprocess. Exempelvis så berömmar lärarna eleverna för vad de åstadkommit eller hänvisar till vad de ser att eleven klarat av eller kan i relation till uppsatta kunskapskrav. Ibland sker detta på ett enklare sätt i stunden med peppande, positiva ord som "det där gjorde ni bra" eller "fortsätt så". Men det sker även mer strukturerat som exempelvis under utvecklingssamtalet då samtal förs om elevernas kunskaper och lärprocess med hjälp av dokumentation, matriser och kunskapskriterier.

Dock framkommer av granskningen att det även förekommer situationer som inte bidrar till eller skapar motivation, lust och stimulans fullt ut. Exempelvis förekommer situationer under lektionsobservationerna då variationen och balansen i vissa fall är bristfällig vilket leder till att eleverna slutar jobba, lämnar klassrummet, ägnar sig åt annat eller på andra vis ger uttryck för bristande motivation eller stimulans. Av granskningen framgår att undervisningen inte alltid ger eleverna tillgång till den information, stöd eller anpassningar de behöver för att komma igång, bibehålla engagemang, slutföra uppgifter och på så vis lyckas med sina skoluppgifter. I intervjuerna uppges även att det förekommer att elever är missnöjda med bemötandet från lärare, något som även det kan påverka elevernas motivation i negativ riktning.

Eleverna ges i varierande grad möjlighet till reflektion samt delaktighet i planering och utvärdering av undervisningen

Granskningen visar att undervisningen delvis innehåller övningar där eleverna får möjlighet att reflektera utan givna svar och att eleverna i varierande grad görs delaktiga i planering och utvärdering. Genom såväl lektionsobservationer som intervjuer med lärare och elever framkommer att möjlighet till reflektion ges genom att lärarna uppmanar eleverna att tänka själva eller tillsammans i par eller grupp utifrån öppna frågor eller bredare frågeställningar. Exempelvis ombads eleverna under en lektionsobservation säga vad de trodde skulle ske härnäst i en berättelse samt förklara varför. Under en annan lektion ställde läraren frekvent följdfrågor på det som lästes gemensamt för att eleverna skulle få reflektera kring innehållet i relation till tidigare kunskap och erfarenheter. Dock framkommer i elevintervjun att det finns situationer där elever önskar att lärarna skulle ställa mer öppna frågor som leder till egen reflektion, exempelvis när de frågar lärare om hjälp och bara informeras om rätt

svar av läraren. I intervjun berättar elever att detta gör att de blir frustrerade och känner att de hindras i sitt lärande.

Vidare används olika strategier och metoder för att få eleverna att reflektera kring sitt eget lärande. Exempelvis så uppmanar vissa lärare eleverna till reflektion i slutet av lektionen genom att be eleverna tänka kring vad de gjort, hur det gått samt vad som eventuellt kan göras på annat vis. Andra lärare skapar möjlighet till reflektion genom att låta eleverna reflektera över sin presentation och sitt lärande i anslutning till att ett arbetsområde är avklarat eller att veckan är slut.

Av såväl lektionsobservationer som intervjuer framgår även att eleverna får tala om och tänka kring olika strategier för lärandet och att det sker både under lektionerna och i samband med att elevernas individuella utvecklingsplaner upprättas i början av läsåret. I intervju med lärare berättas även att detta är en viktig del i skolans pedagogiska inriktning. Dock framkommer av granskningen att elevernas möjlighet till reflektion varierar mellan de olika ämnena och stadierna då lärarna gör olika samt att det råder oklarhet i hur förtrogna lärarna är med skolan pedagogiska inriktning. Även då det gäller elevernas möjlighet att vara med och planera och utvärdera undervisningen råder variation. I intervju med lärare och elever uppges exempelvis att alla lärare gör terminsutvärderingar med eleverna men att vissa lärare utöver det utvärderar undervisningen mer kontinuerligt med eleverna exempelvis genom att på ett strukturerat sätt lyssna in deras åsikter i slutet av lektionen. Det framgår även att lärare frågar efter elevers åsikter eller önskemål när de planerar ett arbetsområde eller övning samt att det även fångas upp i samband med klassråd, utvecklingsamtal eller i stunden när aktuella frågor dyker upp.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn säkerställer att all undervisning på skolan är strukturerad.

Granskningen visar att det råder skillnader i hur strukturerad undervisningen på skolan är samt att det i huvudsak saknas sammanfattande avslut med möjlighet till reflektion. Detta medför bland annat att eleverna har svårare att förstå vad de förväntas göra samt att eleverna kan uppleva lektionens avslut som kaotisk.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn fördjupar arbetet med gemensam lektionsstruktur samt på ett strukturerat vis följer upp hur överenskommelser och förhållningssätt efterföljs. Viktigt i arbetet är att strukturen utformas utifrån elevernas specifika behov och förutsättningar samt att det finns utrymme för viss olikhet

beroende på de olika lektionerna eller ämnenas karaktär. Lektionsstrukturen kan även med fördel innefatta en tydlig inledning med genomgång av lektionens syfte, mål och tillvägagångssätt samt ett tydligt sammanfattande avslut. Vidare bör utvecklingsarbetet kring lektionsstruktur rymma samtal och arbete kring verksamma strategier och verktyg för att åstadkomma en kommunikation som är anpassad efter alla elevers behov och förutsättningar så att alla elever förstår, kommer igång samt bibehåller sitt engagemang genom hela lektionen, aktiviteten eller uppgiften.

Skolinspektionen rekommenderar vidare att arbetet kopplas samman med det tidigare arbetet som gjorts på skolan inom detta tema samt att elevhälsan och personal med specialpedagogisk kompetens har en aktiv roll i arbetet under ledning och styrning av rektorn. I syfte att identifiera och sprida goda exempel kan med fördel rektorn, lärare och personal ur elevhälsan genomföra strukturerade lektionsobservationer utifrån ett tydligt syfte.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen, Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömning

Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att det finns ett aktivt arbete med att skapa trygghet på skolan. Dock är kartläggning och organisation av trygghetsarbetet något otydligt och analysen involverar inte samtlig personal eller eleverna i tillräckligt hög grad. Vidare har skolan ett pågående arbete kring ökad studiero men det har inte gett önskad effekt. De åtgärder som vidtas i syfte att skapa en lugn undervisningsmiljö ger viss effekt på kort sikt men leder inte till mer genomgripande långsiktiga förändringar.

Motivering

Det finns ett medvetet trygghetsarbete men analysen involverar inte samtlig personal eller eleverna i tillräckligt hög grad

Granskningen visar att det finns ett medvetet arbete med att skapa trygghet på skolan men att organisationen är något otydlig och varken elever eller samtlig personal involveras i tillräckligt hög grad. Av dokumentation och intervjuer med elevhälsa och rektor framkommer att tryggheten kartläggs med hjälp av tre olika enkäter samt att elevhälsan för samtal med eleverna. Det sker även ett kartläggningsarbete kring kränkningar via en digital plattform genom vilken skolan ringat in otrygga platser. Vidare framgår att trygghetsresultaten analyseras och att olika perspektiv som exempelvis kön, årskurser, platser och situationer vävs in. Dock framgår att arbetet med kartläggning och analys av trygghetsarbetet är något otydligt vilket gör att personalen inte riktigt vet hur arbetet går till eller varför insatser görs.

I intervju med elevhälsan uppges även att elevhälsan som grupp inte är tillräckligt delaktiga i skolans analysarbete av trygghetsresultaten, trots att rektor identifierat att allt fler elever har neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och att skolfrånvaron ökar. Vidare framgår av granskningen att det idag görs försök att få med eleverna i arbetet med att analysera trygghets- och studieresultat men att dessa försök inte är tillräckliga. Dock planeras ett intensifierat arbete med det. Rektorn har även identifierat att det är en skillnad mellan den upplevda tryggheten på de olika stadierna och det finns planer på att öka samverkan mellan de olika stadierna i syfte att åstadkomma mer genomtänkta och förberedda övergångar och på så vis stärka trygghetsarbetet ytterligare.

Det pågår ett arbete för ökad studiero, men det har inte gett önskad effekt

Det pågår ett arbete för att skapa och upprätthålla studiero men det har inte gett önskad effekt. I såväl dokumentation som i intervjuer med lärare, elevhälsa och rektor framgår att skolan under ett antal år har arbetat för att förbättra studieron med hjälp av ett koncept som går under benämningen "frisk och risk" och att såväl elever som lärare och elevhälsa varit delaktiga i arbetet. Dock framkommer av granskningen att det saknas ett gemensamt förhållningsätt kring studiero samt att de regler, rutiner och strategier som finns inte efterföljs. I intervjuer med elever beskrivs att det finns en tanke från rektor om att eleverna ska vara delaktiga i att utforma regler som alla ska förhålla sig till och att detta till viss del gjorts genom elevråd och klassråd, men att flera elever uppfattar att de främst fått reglerna presenterat för sig.

Elever uppger även att lärare har olika sätt att agera för att skapa lugn och ro där vissa använder sig av mer effektfulla strategier och andra av sådant som ger mindre eller ingen effekt. Detta noterades även under Skolinspektionens lektionsobservationer exempelvis genom att elever under några lektioner använde såväl mobiltelefoner som lärplattor till annat än skolarbete och att det ibland skedde öppet utan att berörda elever blev uppmärksammade av läraren. I intervjun med lärare framkommer även att det finns olika sätt att arbeta kring att minska störningsmoment i klassrummet som uppstår då elever kommer och går under lektioner. Av lektionsobservationerna framgår att några lektioner är betydligt lugnare och har mer fokus på skolarbetet än andra lektioner.

Av granskningen framgår även att det råder skillnader mellan elevers och lärares uppfattning om hur studieron på skolan är där lärare i högre grad uppfattar studieron som god jämfört med vad eleverna gör. Detta är dock något som skolan identifierat och även har ett pågående arbete kring. Vidare är uppfattningen hos såväl elever som lärare att studieron är bättre i de yngre årskurserna och i intervju med såväl lärare som elevhälsa så uppges att detta är något skolan vill arbeta med genom att satsa på en ökad samverkan mellan de olika stadierna.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att det finns ett gemensamt förhållningssätt kring arbetet med studiero.

Granskningen visar att det finns ett pågående arbete kring studiero men att detta inte gett önskad effekt. Det finns elever som ägnar sig åt annat än skolarbete och det finns elever som upplever att de inte får den studiero de behöver.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn förtydligar arbetet med studiero i syfte att åstadkomma gemensamma förhållningssätt och strategier som bidrar till en lugn undervisningsmiljö där elever kan arbeta med det som förväntas utan att bli störda. Arbetet bör kopplas samman med det påbörjade arbetet kring studiero och en viktig del i det är att rektor följer upp och analyserar hur väl de handlingsplaner, rutiner, strategier och förhållningssätt fungerar för sitt syfte samt i vilken grad de tillämpas och efterföljs. Slutsatserna av analysen bör rektor använda för att göra justeringar i arbetet samt ta beslut om nya och mer kraftfulla åtgärder, strategier eller insatser skolan bör använda sig av.

Rektorn behöver specifikt även verka för att öka elevernas faktiska och upplevda delaktighet i arbetet med studiero och även se till att arbetet är väl förankrat hos lärarna. Det kan exempelvis ske genom någon form av fokusgrupper eller i klassråd där elever och lärare analyserar orsaker till störningar och vad de tillsammans kan göra för att förbättra sin gemensamma arbetsmiljö. Resultat av elevenkäter kan med fördel ingå som utgångspunkt för samtal.

Bedömning och betyg

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att rektorn analyserar eventuella skillnader i betyg i olika ämnen och årskurser och även mellan resultat på nationella prov och slutbetyg. Rektorn för samtal med lärare utifrån dessa analyser men diskussionerna landar i otydliga förklaringar. Vidare uppmanar rektorn lärare att använda sig av olika metoder i sitt bedömningsarbete och ger vissa förutsättningar för lärare att samverka i syfte att kvalitetssäkra sina betyg och bedömningar. Men det finns lärare som saknar möjlighet till samverkan inom sitt ämne.

Motivering

Rektorn analyserar betygsavvikelser men de samtal som förs med lärare landar i otydliga förklaringar

Granskningen visar att rektorn analyserar eventuella skillnader i betyg i olika ämnen och årskurser samt för samtal med lärare utifrån dessa analyser, dock landar inte samtalen i tydliga förklaringar som bygger på tänkbara orsaker. Av dokumentation från skolan framkommer exempelvis att det gjorts inom idrottsämnet då flera elever inte uppfyllde de betygskriterier som minst ska uppfyllas i ämnet idrott. I intervjuer med rektorn och lärare uppges att skillnader analyserats även i andra ämnen där måluppfyllelsen varit låg eller då någon elevgrupp stuckit ut. Dock framkommer av granskningen att analysen tenderar att bli något ytlig då förklaringar i huvudsak söks

på elev- och gruppnivå framför skolnivå. Rektorn för diskussioner med lärarna om avvikelser mellan slutbetyg och resultat på nationella prov men det framkommer i intervju med lärare och rektorn att diskussionerna inte landar i tydliga förklaringar utifrån tänkbara orsaker. Detta trots att skolan återkommande haft avvikelser.

Rektorn ger vissa förutsättningar för samverkan och uppmanar till olika metoder i bedömningsarbetet, men det finns lärare som saknar möjlighet till samverkan inom sitt ämne

Granskningen visar att rektorn ger lärarna vissa förutsättningar för att kunna samverka med varandra kring betyg och bedömning och även uppmanar lärare att använda olika metoder i sitt bedömningsarbete, men samverkansmöjligheterna skiljer sig mellan olika ämnen. Exempelvis finns det avsatt tid för bedömningssamtal och bedömningskonferenser och lärarna uppmanas att löpande föra samtal i lärarlagen. Det finns även månadsvisa avstämningar som går under benämningen ”checkpoints”. Det framgår även av granskningen att lärare använder olika metoder för att säkerställa likvärdigheten i sina bedömningar, exempelvis att rätta sina prov anonymt samt använda nationella bedömningsstöd och nationella prov. I intervju med rektorn beskrivs att lärarna uppmanas att använda bedömningsstöd som exempelvis Skolverkets bedömningsportal för att säkra likvärdig bedömning. Dock framgår att rektorn inte riktigt vet om lärarna använder sig av bedömningstöden eftersom det inte följs upp på något strukturerat sätt. Vidare framgår i intervju med rektorn och lärare att obehöriga lärare får stöd i bedömningsarbetet av lärare som har behörighet och att det finns direktiv kring hur det ska gå till löpande i arbetslaget.

I intervju med lärare framkommer dock att de anser att möjligheterna att samverka är något begränsade på grund av skolans storlek och att det därför enbart går att få till samverkan i vissa ämnen. Lärarna försöker sambedöma över ämnesgränserna och hitta gemensamma beröringspunkter. Det framgår även att det finns lärare på skolan som saknar interna samverkanspartners och att de då sökt egna kontakter utanför skolan. I intervjun berättar rektorn även att skolan i nuläget inte har någon extern samverkan i frågor som rör betyg och bedömning men att det finns planer på att starta ett sådant.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ger samtliga lärare förutsättningar att samverka i syfte att kvalitetssäkra sina betyg och bedömningar.

Granskningen visar att alla lärare inte har förutsättningar att samverka i syfte att kvalitetssäkra sina betyg och bedömningar. Det finns lärare som saknar ämneskollegor och därmed inte har lika goda möjligheter att samverka i syfte att säkra kvaliteten i sina betyg och bedömningar.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn kartlägger hur samverkansmöjligheterna för alla skolans lärare ser ut i dagsläget för att utifrån det fatta beslut om hur samverkan ska se ut och vad den ska innehålla. En viktig del i arbetet är att även se över hur väl de möten och forum som finns i dag fungerar för sitt syfte. Eftersom lärare anger att de önskar fler möjligheter till extern samverkan då det inte finns andra lärare med motsvarande ansvarsområden kan rektorn även inleda samarbeten med andra skolenheter eller ta tillvara andra externa möjligheter. I samverkan kring betyg och bedömning kan samtalen förslagsvis utgå från elevexempel, bedömningsmetoder, nationella bedömningsstöd samt värdeorden i kriterierna för bedömning och bedömningskriterierna. Samverkan ska ske med syftet att öka likvärdigheten i de bedömningar och betygsättningar som görs eftersom alla elever har rätt att bli bedömda på samma grunder oavsett vilken lärare som gjort bedömningen. Som stöd i arbete med det Skolinspektionen rekommenderar kan med fördel Skolverkets stödmaterial "Sambedömning i skola" användas.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av enhetschef Sara Carlsson.

Utredare Susanne Lindberg Åkerberg har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredare John Haeberle och utredare Ylva Tillquist medverkat.

Bilaga 1: Underlag

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 10 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal kriterier, dessa kriterier beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektor leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Montessoriskolan Gustafslund är en grundskola med årskurserna 5-9. Huvudman för skolan är Montessori i Norrtälje. Skolan hade vid tidpunkten för Skolinspektionens besök 140 elever.

Skolinspektionen besökte skolenheten den 25 - 27 oktober 2022. Besöket genomfördes av Susanne Lindberg Åkerberg och John Haeberle.